

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN BENLİK AYRIMLAŞMASI, ÖZGECİLİK, İÇ-DIŞ KONTROL ODAĞI VE POZİTİF-NEGATİF DUYGU DÜZEYLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN İNCELENMESİ

INVESTIGATING THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SELF-DIFFERENTIATION, ALTRUISM, INTERNAL-EXTERNAL LOCUS OF CONTROL, AND POSITIVE-NEGATIVE EMOTION LEVELS OF UNIVERSITY STUDENTS

Abdullah MERT¹ Meliha KAHRAMAN²

Başvuru Tarihi:06.04.2019 Yayına Kabul Tarihi: 26.12.2019 DOI: 10.21764/maeuefd.550343

(Araştırma Makalesi)

Özet: Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinde benlik ayrışmasının, özgeciliği, iç-dış kontrol odağı ve pozitif-negatif duygu düzeylerini yordamadaki rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim görmekte olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden 196'sı kız (%61,8), 121'i erkek (%38,2) olmak toplam 317 üniversite öğrencisinden oluşmaktadır. Katılımcıların benlik ayrışması düzeylerini ölçmek amacıyla "Benlik Ayrışması Ölçeği", kontrol odağını belirlemek amacıyla "Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği, özgeciliği düzeylerini ölçmek amacıyla "Özgeciliği Ölçeği" ve pozitif ve negatif duyguyu ölçmek amacıyla "Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği" kullanılmıştır. Bağımsız değişkenlerin benlik ayrışmasını açıklama düzeyini belirlemek amacıyla aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Bulgular, pozitif ve negatif duygu düzeyleri ile özgeciliği kavramlarının alt boyutları ile birlikte benlik ayrışmasını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür. Üniversite öğrencilerinin iç ve dış kontrol odağının şans ve kişilerarası dış kontrol alt boyutu dışında benliğe ilişkin farklılaşmada bir etkisinin olmadığını tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, alan yazın kapsamında tartışılmış ve çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Benlik ayrışması, özgeciliği, iç-dış kontrol odağı, pozitif-negatif duygu

Abstract: This study aimed to investigate the relationship between the self-differentiation, altruism, internal-external locus of control, and positive-negative emotion levels of university students the study group of the research constitutes of the 317 university students (196 females and 121 males) who studied at Faculty of Education in Uşak University in 2018-2019 academic years and voluntarily agreed to participate in research. The Self-Differentiation Scale was used to measure the self-differentiation levels of the participants, the Rotter's Internal-External Locus of Control Scale was used to measure their locus of control levels, the Altruism Scale was used to measure their altruism levels and lastly the Positive and Negative Emotion Scale was used to measure their positive and negative emotion levels. The stepwise regression analysis was performed to determine to what extent the independent variables predicted self-differentiation. It was found that the altruism and all dimensions and sub-dimensions of positive and negative emotions significantly predicted the self-differentiation. It was determined that the internal and external locus of control of the university students did not have any effect on the differentiation of self, except for the chance and interpersonal external control sub-dimension.

Keywords: Self-differentiation, altruism, internal-external locus of control, positive-negative

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Uşak Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta: abduhahmert@gmail.com, ORCID NO: 0000-0003-0653-2297.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, e-posta: melihahrahramann@gmail.com, ORCID: 0000-0002-7152-0228.

Giriş

Bireyin psikolojik gelişimine etki eden birçok faktör vardır. Bu faktörlerden biride benlik gelişimidir. Sarbin (1952) benliği, sosyal davranışı etkileyen bilişsel faktörlerden biri olarak tanımlamıştır. Rogers (1959) benliği, bireyin sahip olduğu inanç ile algılar arasındaki tutarlı bir birliktelik olarak görmektedir (akt. McLeod, 2014). Benlik gelişimini, bireylerin gelişim kapsamında inceleyen kuramcılardan birisi de Erikson (1950) olmuştur. Bununla birlikte Bowen (1976, 1985) benliğin gelişimini, aile sistemleri kapsamında incelemiş ve duygusal kopma ve benlik ayrışması kavramları üzerinde durmuştur. Bowen (1985), benlik ayrışması kavramını tanımlamada doğa bilimlerinden yararlanmış ve birbirinden uzaklaşmayı kastederek ayrışma ifadesini kullanmıştır (Akt: Nichols & Schwartz, 1998). Bireyin duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırması ile kuvvetli benlik algısı, benliğin ayrışmasında etkili olan iki boyut şeklinde karşımıza çıkmaktadır (Bowen, 1976, 1985). Bütün insanları göz önüne alan ve kişiliğin ruhsal boyutuyla ilgili olan benlik ayrışması kavramı, bireyin kendini ailesinden duygu ve düşünce olarak sağlıklı bir şekilde ayırması, duygular ve bilişler arasında objektifliği koruması, kendini farklılaştırması, sahip olduğu sistemlerden ayrılarak bağımsızlaşması, benliğini tanımlaması ve özgürleştirilmesi şeklinde tanımlanmaktadır (Bowen, 1978; Hooper ve DePuy, 2010; Sexton, Weeks & Robbins 2003; Metcalf, 2011). Bowen (1978)'a göre birey kendi farklılık ve değişimlerinin sorumluluğunu üstlenebilmelidir. Böylece benliği ayrışmış bireyler, duygusal ve bilişsel farkındalık sahibi, karar alma ve tercih yapma konusunda kendi özerkliğini kazanmış bireylerdir ayrıca olay ve durumlara karşı net tavır sergileyebilirler, uyum düzeyleri yüksektir (Goldenberg & Goldenberg, 2008; Kesici, Mert, Bayrakçı & Kiper, 2017). Benlik farklılaşmasına sahip bireyler, kendi tercihlerini yaşayabilmektedirler. Çevrelerinden duygusal anlamda daha az etkilenmektedirler.

Benliği ayrışmış birey, diğerlerinin etkisi altında kalmadan kendi kararlarını verebilecek, kendini değerli hissedecek kuvvetli benlik algısına sahiptir (Kerr & Bowen, 1988). Benliği ayrışmamış bireylerin hayatları daha çok onay alma üstünde şekillenir. Gerçek dünyayı duygusal dünyadan ayırmada zorlanırlar bu yüzden sık sık duygusal problemler yaşarlar. Bununla birlikte ayrışmayı çok düşük düzeyde yaşayan bireylerin fikirleri duyguları tarafından yönetilir ve amaca yönelik işler yapmak için yeterli enerji ve gücü kendilerinde bulamazlar (Bowen, 1976, 1978; Kerr & Bowen, 1988; Klever, 2009). Benliğin ayrışma sürecinde ailenin

etkisi ve kurulan ilişkinin niteliği etkili olmaktadır (Papero, 1995). Bowen'a (1985) göre benlik ayrılaşmasıyla kastedilen ayrılık, bireyin ailesinden tamamen kopması değil ait olma duygusunu kaybetmeden gerçekleşen bir süreçtir. Aile bağları ve bireysel olabilme arasındaki dengenin sağlıklı kurulabilmesidir. Bireyin beraberlik ve bireysellik kavramlarını dengede tutma çaba ve becerisi benlik ayrılaşması kavramının ortaya çıkmasında etkili olmuştur. Sevgi, kabul ve ait olma birliktelik; ayrılık ise bireysellik kavramına vurgu yapmaktadır. Sağlıklı ilişkiler kuran ailelerde iletişim becerileri arasında denge sağlanmış ve bireyler diğerlerinin etkisinde kalmadan özerk davranışta bulunma yetisini kazanmıştır (Shapiro, Francine, Florance & Maxfield, 2007; Acar ve Acar, 2013). Bowen aile sistemleri yaklaşımındaki önemli kavramlarından biri olan benlik ayrılaşması, bireyin ailesinden duygusal anlamda kopmadan özerk olma davranışı göstermektir. Benlik farklılaşmasının birden fazla boyutta değerlendirilmektedir.

Bowen aile sistemleri yaklaşımına göre benlik ayrılaşması, dört farklı alt boyut içerir. İlk boyut olan duygusal tepkisellik, duyguların düşüncelerin önüne geçmesi, bastırması ile ilgilidir. Diğer boyut, aile üyeleri arasındaki duygusal bağlardan kaynaklı fiziksel ve psikolojik uzaklaşmayı içeren duygusal kopmadır. Üçüncü alt boyut olan iç içe geçme, zihinsel ve duygusal birleşmeden kaynaklı algı bulanıklığını ifade eder. Son faktör olan ben pozisyonu alma ise kişinin kendi duygu ve düşüncelerinin sorumluluğunu alarak diğerlerini de bu konuda cesaretlendirmesini içerir (Bowen, 1976, 1978; Kerr & Bowen, 1988). Ben pozisyonu ve duygusal tepkisellik benlik ayrılaşmasını oluşturan içsel yaşantılara dönük alt boyutlardır. Ben pozisyonu alan birey kendi duygu ve düşüncelerini ifade ederken diğerlerini de kendi duygu ve düşüncelerini ifade etmesi açısından destekler. Bireyin duygu ve düşüncelerini bastırarak bireyselleşmesi ise duygusal tepkisellik alt boyutuyla ilişkilidir. İç içe geçme ve duygusal kopma ise benlik ayrılaşmasını oluşturan dışsal yaşantılara dönük alt boyutlardır. Bireyin diğerleriyle olan ilişkilerini içerir. Bireyin kendisini diğerlerinden yalıtması ve yakınlığı inkâr etmesi duygusal kopmayı ifade ederken diğerlerinden uzak kalma halinin tehdit edici bir durum olarak görülmesi iç içe geçme boyutuyla ilişkilidir (Bowen, 1976, 1985; Kerr & Bowen, 1988). Benlik farklılaşması içsel ve dışsal yaşantılara yönelik iki alt boyuta ayrılmıştır. Bu boyutlar, bireyin duygusal yapısı ile yakından ilişkilidir

Duygusal ilişkiler düşünüldüğünde enerjinin birlikte olma ve bireysel olma şeklinde iki şekilde harcanılabileceği görülmektedir. Duygusal ayrılaşmanın çok az olduğu ilişkilerde bireyler enerjilerini daha çok sınırlamalar için kullanmaktadır. Birey, kendini güvende hissedebilmek için işlevsel olmayan bir şekilde karşısındakine bağımlılık göstermektedir. Tam tersi düşünüldüğünde ise ilişkiye daha az enerji harcayan duyguların varlığının farkında olan ve onlara tepki gösterebilen bireyler daha çok ayrılaşmış ilişki biçimi sergilemektedirler (Gibson & Donigian, 1993). Benlik ayrılaşması yüksek düzeyde olan kişiler duygularını ve düşüncelerini dengede tutabilen, ani duygu değişimi ve içsel gerilimlerle başa çıkabilen, ailelerine karşı ayrılık ve yakınlıklarını net bir şekilde gösterebilen, daha az tepkisellik davranışı sergileyen bireylerdir (Bowen, 1978; Hooper ve DePuy, 2010). Benlik ayrılaşması düzeyi düşük bireyler ise daha çok duygu ve düşünceleri arasında denge kuramayan, kendini diğerlerinden sağlıklı bir şekilde ayıramayıp ailesine bağımlı, özerklik seviyesi düşük bireylerdir (Bowen, 1978; Gibson & Donigian, 1993). Benlik farklılaşması yaşayan birey, ailesiyle duygusal dengeyi sağlayabilen; duygu, düşünce ve davranışlarıyla kendisi olmayı başarandır. Bireyin ailesiyle duygusal dengeyi sağlması özgecillekle yakından ilişkilidir. Bireyin kendisi olması, özgecillekle ilgili sergilediği davranışların arkasındaki motivasyonu anlamak açısından önemlidir (Yöntem ve İlhan, 2013).

Araştırmaya konu olan diğer bir değişken olan özgecillek kavramı, bir bireye karşılık beklemeden yardımcı olma, diğerkâmlık, başkalarının çıkarlarını öne almak şeklinde tanımlanmaktadır (Macaulay & Berkowitz, 1970; Akt: Akbaba, 1994; Scott & Seglow, 2007; TDK, 2017). Özgecilliği, ilk kez kullanan ve insanların başkaları için yaşama eğilimleri ve istekleri olarak tanımlayan sosyolojinin kurucusu olan Aguste Comte olmuştur (Karadağ & Mutafçılar, 2009). Comte, özgecillek kavramından bahsederken toplumsal düzenin sağlanabilmesinin temel dayanaklarından birinin diğerleri için yaşamını devam ettirme olduğunu ifade etmiştir (Hançerlioğlu, 1986; Bilhan, 1991). Freud'un yapısal kuramında bahsettiği egonun merkezlikten uzak olması Sorokin tarafından özgecillek olarak tanımlanmıştır (Duru, 2002). Ayrıca Hümanist psikolojik danışma yaklaşımı ile Gestalt psikolojik danışma kuramı, insanın iyi ve özgeci olmasını, insan doğasına özgü bir nitelik olarak açıklamaktadırlar (Bernal & Berger, 1976; Kağıtçıbaşı, 1988). Buna ilaveten Maslow (1950), kendini gerçekleştirmiş bireylerin özgeci davranışları sonrasında açıkça haz almalarından dolayı bu davranışlarının kendilerine de hizmet ettiği varsayımına dayalı olarak kendini gerçekleştiren bireylerin hem özgeci hem de öz-çıkarcı olduklarını tespit etmiştir (Maslow, 1970). Öte yandan sosyal öğrenme kuramcıları, özgecilliği,

ahlâkî ilkelerin model alma, taklit ve pekiştirme vasıtasıyla öğrenildiğini ileri sürmüşlerdir (Mercin, 2005).

Özgeci davranış ise yardımcı olmanın verdiği mutluluk dışında ödül ve yarar beklentisi olmadan, sadece başkasının yararını gözeterek onlara gönüllü ve istekli bir şekilde yardımcı olmayı ifade eder (Freedman, Sears, & Carlsmith, 1993; Akbaba, 1994; Taylor, Peplau & Sears, 2010). Bireyin neden/nasıl özgecilerlik davranışı sergilediğine yönelik birçok görüş ortaya atılmıştır (Ümmet, Ekşi & Otrar, 2013). Wilson, (2012) özgeci davranışın, insan yaşamında genetik olarak var olduğunu ileri sürmektedir. Fisher & Cole (1993), ise bireyleri gönüllü iş yapmaya sevk eden temel güdüleri; (1) birey davranışlarının içsel gereksinimlerin bir sonucu olduğunu; (2) davranışların bilinçli nedenlerden kaynaklandığını ve (3) birey davranışlarının beklenen fayda veya ödüllerle yönlendirildiği şeklinde üç farklı kategoriye ayırarak özgeci davranışları açıklamaya çalışmışlardır. Özgeciliği, birinin diğerine iyilikle gerçekleştirdiği, diğerlerine yarar sağlayan ve kişinin dışarıdan herhangi bir ödül beklemeksizin yaptığı davranış olarak tanımlamaktadır (Mateer & Willover, 1994). Duygu ve düşüncelerini birbirinden ayırması ile kuvvetli benlik algısı ile gerçekleşen benlik ayrımlaşması, bireylerin özgeci davranış sergilemesine neden olabilmektedir. (Mert ve Çetiner, 2018). Bireysel özerkliği sağlamış, ailesi ile duygusal dengeyi kurmuş birey, kontrol algısını oluşturmuştur.

Kontrol odağı benliğin ayrımlaşması üstünde etkili olabileceği düşünülen diğer bir kavramdır. Sosyal psikolojide yer alan yükleme kuramlarının temelini kontrol algısı kavramı oluşturmaktadır. Diğerlerinin davranışlarını önceden kestirebilme davranışı Heider (2013)'e göre çevreyi kontrol etme güdüsüne temel oluşturmaktadır. İlk kez Rotter (1990) tarafından ortaya atılan kontrol odağı kavramı, bireyin sosyal gelişim sürecinde kendinden ve diğerlerinden kaynaklanan tutarlı beklentiler geliştirmesi ve bu beklentileri iç veya dış kaynağına inanç olarak nitelendirerek kendi hayatındaki olumlu veya olumsuz sonuçları belirleyen kaynakların yoğunlaştığı yer, kişilerin yaptıkları ve yapacakları sonucu elde edecekleri arasındaki ilişki olarak tanımlanmıştır (Rotter, 1966; Lefcourt, 1976; Yeşilyaprak, 1993). Kontrol odağı algısı kendine yetebilme, öğrenilmiş güçlülük, nedensel yükleme ve öz kontrol gibi kavramları vurgulamaktadır (Skinner, 1996).

Kontrol odağı kavramı iç ve dış olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Kişi günlük yaşamında çeşitli olay ve durumlarla karşılaşır. Karşılaşılan olayların sorumluluk ve çıktılarını alma konusunda birey, kaynağın kendisi olduğunu, kendi irade, davranış ve yeteneklerinden ileri geldiğini

düşünüyorsa iç kontrol odağı gelişmiştir. Bununla birlikte olaylara bakış açısı şans, kader, tesadüf gibi kavramlarla anlamlandırılıyorsa dış kontrol odağı gelişmiştir. Her bireyin var olan durumu farklı şekilde anlamlandırıyor oluşu sahip olduğu kontrol odağıyla ilgili olduğu söylenebilir (Tümkaya, 2000; Akın, 2007; Akkaya, 2015). İç kontrol odağına sahip bireyler için hayatlarında başarılı veya başarısız olma, mutlu veya mutsuz olma, ilgi, yetenek gibi durumlar önemlidir. Çünkü birey bu durumların kendi çabası ve inancı dâhilinde olduğunu yani değiştirilebileceğini düşünür. Bu bireyler başarıma güdüsü yüksek, bilgi birikimine sahip, aktif ve girişimci, benlik saygısı ve kendine güveni yüksek, özerk kişilik yapıları gösterirler. Bu kişilik özellikleri iç kontrol odağının olumlu kişilik yapısının oluşmasını etkilediğini göstermektedir (Yeşilyaprak, 1993; Basım & Şeşen, 2006). Dış kontrol odağına sahip bireyler ise çevreyi tanımada yetersizlik ve kuşkucu yaklaşım gösterirler. Fazlaca savunma mekanizmalarını kullanan bu bireyler genelde yapıcı eleştiri yapmaktan kaçınan, öz güveni düşük ve risk alamayan bireylerdir (Aktaş, 2008). Başkalarına bağımlı olma, toplumsal kabule ihtiyaç duyma ve saldırgan tutumlar bu bireylerin belirgin özelliklerindedir (İhtiyaroğlu & Demir, 2015).

İç kontrol odağı yüksek bireyler, hayatlarında değişiklik yapmak için çaba ve sabır gösterirken dış kontrol odağı yüksek bireyler, bu gücün kendi denetimlerinde değil çevre denetiminde olduğunu düşünürler bu yüzden de herhangi bir değişiklik için çabalamazlar (Cüceloğlu, 2003). Dış kontrol odağı yüksek bireylerin belirsizliğe tahammül etme düzeyleri düşük ve kaygı düzeyleri yüksektir (Sarı, 20007). Bu bireyler, stresle başa çıkmada daha çok boyun eğici ve çaresiz yaklaşım göstermektedirler. Dış kontrol odağı düzeyi azaldıkça kendine güven, pozitif yaklaşım ve sosyal destek arama düzeyinin arttığı görülmüştür (Gürdil, 2007). İç kontrol odağına sahip bireyler değişimlere ve çevresel uyarılara karşı duyarlılık sahibidirler. Bu yüzden dış kontrol odağına sahip bireylere göre çevre şartlarında değişiklik yapma konusunda daha aktif davranırlar. İç kontrol odağına sahip bireyler, olumsuz bir durumla baş edebilme gücünün kendi çabalarına bağlı olduğuna inanırken dış kontrol odağına sahip bireyler olumsuz durumlarla karşılaştıklarında daha çok çaresizlik davranışı gösterme eğiliminde olurlar. İç kontrol odağına sahip bireyler başarılarının kendilerinden kaynaklı olduğuna inanırken dış kontrol odağına sahip bireyler başarılarının rastlantı, tesadüf sonucu ortaya çıktığını düşünür (Solmuş, 2004). İç kontrol odağına sahip olanlar bireylerin pozitif duygulara; dış kontrol odağına sahip bireylerin daha negatif duygulara sahip olmaları beklenir.

Benlik ayrılaşmasıyla ilişkili olduğu düşünölen son değışken duygulardır. Duygu, fizyolojik ve psikolojik durumlar, belli hisler ve hislere uygun düşönceler ve hareket eğilimi (Goleman, 2005), ulaşmak veya uzaklaşmak istediklerimiz için itici güç (Ersanlı, 2003) şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca duygular, bireysel alan sınırı çizme, iletişim kurma gibi konularda bireyin değer, algı, tutum ve davranışlarıyla ilgili önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Çeçen, 2002; Doğan, 2005). Tellegen (1985)'in iki faktörlü duygu durum modeline göre duygular, negatif duygu ve pozitif duygu olmak üzere iki alt boyutta tanımlanmaktadır. Negatif duygular daha çok olumsuz duygulanım içinde olma ve benlik kavramındaki bireysel farkları içermektedir. Negatif duyguları daha fazla yaşayan bireyler sıkılma, sinirlenme, mutsuz olma gibi özellikleri daha çok gösterirken negatif duyguları daha az düzeyde yaşayan bireyler kendilerinden ve diğerlerinden memnun bireylerdir (Watson & Clark, 1984). Negatif duygu, öfkelenme, diğerlerini hor görme, tiksinti ve suçluluk hissetme, memnuniyetsiz olma, reddedilme, üzgün ve mutsuz olma gibi duygulanımları da içeren genel bir kavramdır (Şirvanlı-Özen & Temizsu, 2010). Negatif duygulanım içinde olan bireyler sıradan bir olay ya da durum karşısında bile problem yaşayabilirler. Pozitif duygu ise bireyin kendisi ve çevresiyle barışık, memnun olma durumunu yansıtır. Bireyler arası ilişkilerde etkililik, güven duygusu ve iyi hissetme şeklinde tanımlanır. Yüksek pozitif duygulanım içinde olan bireyler coşkulu, enerji dolu, bilişsel uyanıklığı fazla, ilgili, neşeli ve azimlidirler (Watson & Clark, 1984). Pozitif duyguları olan bireylerin benlik ayrılaşmasını gerçekleştiren bireyler olarak görölebilir.

Alan yazındaki çalışmalar incelendiğinde bireyin psikolojik gelişimi açısından büyük önem arz eden bir kavram olan benlik ayrılaşması üstünde etkili olan özgecilik, iç-dış kontrol odağı ve pozitif-negatif duygu düzeylerini ölçen bir araştırmanın olmaması büyük eksiklik olarak görölmüştür. Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin benlik ayrılaşması düzeylerini, özgecilik, iç-dış kontrol odağı ve pozitif-negatif duygu düzeylerini yordamadaki rolünü incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmaktadır:

1. Benlik ayrılaşması, özgecilik, iç dış kontrol odağı ve pozitif-negatif duygular arasında bir ilişki var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin özgecilik, iç-dış kontrol odağı ve pozitif-negatif duygu düzeylerine ilişkin benlik ayrılaşması düzeylerini ne oranda yordamaktadır?

Yöntem

Üniversite öğrencilerinin benlik ayrışması, özgeçililik, iç dış kontrol odağı ve pozitif negatif duygu düzeyleri arasındaki ilişkinin incelendiği bu araştırmada, genel tarama modelinin ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Uşak Üniversitesinde farklı fakültelerde, farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören 196'sı kız (%61,8), 121'i erkek (%38,2) toplam 317 öğrenciden oluşmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımı ise; 93'ü 1.sınıf (%29,3), 121'si 2. sınıf (%38,2), 58'i 3. Sınıf (%18,3), 45'i 4. sınıf (%14,2) şeklindedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada benlik ayrışması düzeylerini ölçmek amacıyla "Benlik Ayrışması Ölçeği" (BAÖ), kontrol odağını belirlemek amacıyla "Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RIDKÖÖ), özgeçililik düzeylerini ölçmek amacıyla "Özgeçililik Ölçeği" (ÖÖ) pozitif ve negatif duyguyu ölçmek amacıyla "Pozitif ve Negatif Duygu Ölçeği" (PNDÖ) kullanılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Benliğin Farklılaşması Envanteri Kısa Formu (BFE-KF): Katılımcıların benlik ayrışması düzeylerini ölçmek amacıyla Drake, Murdock, Marszalek, & Barber, (2015) tarafından geliştirilen ölçeğin uyarlama çalışması Sarıkaya, Boyacı, İlhan & Aldemir (2018) tarafından yapılmıştır. Ben pozisyonu alma, duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve iç içe geçme olmak üzere toplam 20 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin uyarlama çalışmalarında Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayıları ben pozisyonu alma boyutu için .61, duygusal tepkisellik boyutu için .80, duygusal kopma boyutu için .78, iç içe geçme boyutu için .70 ve ölçeğin bütünü için .83 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte bulunan her bir madde 1 (beni hiç yansıtmıyor) – 6 (beni oldukça yansıtıyor) arası puan almaktadır. Ölçek puanlanırken

öncelikle ters maddeler hesaplanmalıdır. Her bir alt ölçekte bulunan maddelerden elde edilen puanın ilgili alt ölçğe ait madde sayısına bölünmesiyle alt ölçek puanları elde edilmektedir. Ölçek toplam puanı ise alt ölçek puanlarının alt ölçek sayısı olan 4'e bölümü ile elde edilmektedir. Böylece her bir alt ölçek ile ölçek toplam puanı 1-6 arasında değişmektedir. Hesaplama şekli aşağıda daha ayrıntılı olarak verilmiştir. 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 maddeleri tersten puanlandırılmaktadır. Duygusal kopma alt ölçği 3 (4, 7, 15) maddeden; duygusal tepkisellik alt ölçği 6 (6, 9, 11, 14, 16, 18) maddeden; iç içe geçme alt ölçği 5 (2, 5, 8, 13, 17) maddeden; ben pozisyonu alt ölçği 6 (1, 3, 10, 12, 19, 20) maddeden oluşmaktadır.

Duygusal tepkisellik, duygusal kopma ve iç içe geçme alt ölçekleri tamamen ters maddelerden oluşmaktadır. Dolayısıyla bu alt ölçeklerden alınan yüksek puanlar o kişinin ilgili özeliği daha az gösterdiğini ifade ederken, bu boyutlardan alınan düşük puanlar, o kişinin ilgili özelliği yüksek seviyede gösterdiğini işaret etmektedir. Örneğin, duygusal kopma alt ölçğinden alınan düşük puanlar bireyin ilişkilerinde daha fazla duygusal kopma yaşadığını işaret ederken, yüksek puanlar bireyin duygusal kopma açısından bir sorun yaşamadığını göstermektedir. Diğer taraftan, ben pozisyonu alt ölçğinde yalnızca bir madde tersine puanlanmaktadır. Dolayısıyla, ben pozisyonu alt ölçğinden alınan yüksek puanlar, bireyin daha iyi bir ben pozisyonu aldığını işaret etmektedir. Mevcut araştırma için ölçğın toplam Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır.

Özgecılık Ölçği (ÖÖ): Bireylerin özgecılık düzeylerini ölçmek amacıyla London & Bower (1968) tarafından geliştirilen ve Türkçe'ye Akbaba (1994) tarafından uyarlanan ölçek, dört alt boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır. Alt boyutlar sırasıyla; aile, sosyallik, yardımseverlik ve sorumluluktur. Ölçğın 1. ile 5. maddeleri aile alt boyutuna (5 madde), 6. ile 10. maddeleri sosyal alt boyutuna (5 madde), 11. ile 15. maddeleri yardımseverlik alt boyutuna (5 madde), 16. ile 20. maddeleri ise sorumluluk alt boyutuna (5 madde) aittir. Ölçğın uyarlama sırasında hesaplanan iç tutarlılık katsayıları sorumluluk boyutu için .80, aile boyutu için .72, yardımseverlik boyutu için .84 ve sosyal boyutu için .77 şeklindedir. Ölçğın tümü için ilk iç tutarlılık katsayısı .85 iken iki-yarı test güvenilirlik katsayısı 0.90 ve tüm ölçek için test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0.92 olarak hesaplanmıştır. Ölçek, likert tipi, en azı 1 ve en fazlası 5 olmak üzere beş dereceli olarak ifade edilmiştir. Ölçekten en az 20 puan ve en fazla 100 toplam puan elde edilir. Elde edilen puanın düşüklüğü, özgecılık düzeyinin düşük olduğunu, yüksekliği ise

aynı şekilde özgecilik düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. (Akbaba, 2001). Mevcut araştırma için ölçeğin toplam Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı .77 olarak hesaplanmıştır.

Rotter'in İç-Dış Kontrol Odağı Ölçeği (RİDKOÖ): Bireylerin kontrol beklentilerini ölçmek amacıyla Rotter (1966) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Dağ (1991) tarafından uyarlanan ölçek yedi alt boyut ve 29 maddeden oluşmaktadır ve herbir maddede iki seçenektir a ve b harfleri ile gösterilmektedir. Ölçek, bireylerin genellenmiş kontrol beklentilerinin içsellik ve dışsallık olmak üzere iki alt boyutta ölçmektedir. Bireyin kendi içindeki ya da dışındaki güçlerin (şans, kader vb.) kontrolünde olduğuna dair sahip olduğu inancı ya da genel beklentiye ölçmektedir. Şans kontrolü, siyasal dış kontrol, şans ve kişilerarası dış kontrol, okul başarısında dış kontrol, kişilerarası ilişkilerde dış kontrol, kadercilik, siyasal ve okul başarısıyla ilgili dış kontrol alt boyutlarından oluşmaktadır. Ölçeği yanıtlayan kişiden kendisine uygun olan ifadeyi seçmesi istenir. Ölçekteki 29 sorudan, 12 madde (2, 6, 7, 9, 16, 17, 18, 20, 21, 23, 25 ve 29) "a" seçenekleri; 11 madde ise (3, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 15, 22, 26 ve 28) "b" seçenekleri ile 1'er puan almaktadır. 29 maddenin 6'sı (1, 8, 14, 19, 24, 27) dolgu maddesi olduğu için puanlanmamaktadır. Ölçekten 0 ile 23 arasında bir puan alınabilmektedir. Yüksek puanlar, bireyin dış kontrol odağının inancına; düşük puanlar ise iç kontrol odağının inancına işaret etmektedir. Ölçeğin uyarlama çalışmasında iç tutarlılık katsayısı .70 olarak hesaplanmıştır. Mevcut araştırma için ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .79 olarak hesaplanmıştır.

Pozitif Ve Negatif Duygu Ölçeği (PNDÖ): Bireylerin öznel iyi oluşu hakkında değerlendirme yapabilmek amacıyla Watson, Clark, & Tellegen, (1988) tarafından geliştirilen ve Türkçeye Gençöz (2000) tarafından uyarlanan ölçek, pozitif duygular ve negatif duygular olmak üzere iki alt boyut ve 20 maddeden oluşmaktadır. Pozitif duygu; heyecanlı, hevesli, güçlü, uyanık, gururlu, ilhamlı, aktif, kararlı, dikkatli ve ilgili olmak üzere toplam 10 maddede bir boyutu, negatif duygu ise; sıkıntılı, suçlu, mutsuz, ürkmüş, asabi, düşmanca, utanmış, tedirgin, sinirli ve korkmuş olmak üzere 10 maddede diğer bir boyutu oluşturmaktadır. Watson ve diğ. (1988) tarafından, pozitif duygu boyutunun ve negatif duygu boyutunun güvenilirlik kat sayıları sırasıyla .88, ve .87 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlaması sırasında gerçekleştirilen faktör analizinde tıpkı orjinal ölçekte olduğu gibi iki faktör tespit edilmiş ve bu yapı toplam varyansın %44'ünü açıklamıştır. Ölçeğin uyarlama çalışmasında Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı pozitif duygular için .86 ve negatif duygular için .83 olarak bulunmuştur. Bu ölçme

aracı ile ele alınan duygu durumları, bu duyguları yaşama sıklığına göre 5'li likert tipi ölçekle incelenmektedir. Buna göre; 1=Çok az veya Hiç, 2=Biraz, 3=Ortalama, 4=Oldukça, 5=Çok Fazla olarak seçilerek ifade edilebilmektedir. Ölçek, toplamda 20 maddeden oluşmaktadır ve bu ölçeğin her iki boyutu için de en az 10 ve en çok 50 puan almak mümkündür. Mevcut araştırma için ölçeğin tümü için iç tutarlılık katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmanın analiz işlemleri SPSS'in 17.0 sürümü kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Bağımsız değişkenler arasındaki dağılım grafiği de doğrusal pozitif bir ilişki olduğu ve normalliğin sağlandığı görülmüştür. Ayrıca bağımsız değişkenlerin benlik ayrımlaşmasını ne derecede yordadığını belirlemek amacıyla aşamalı regresyon analizi yapılmıştır.

Bulgular

Üniversite öğrencilerinin Benlik Farklılaşması (Duygusal Kopma, Duygusal Tepkisellik, İç İç Geçme, Ben Pozisyonu) ile yordayıcı değişkenler Özgecilik (Aile, Sosyallik, Yardımseverlik, Sorumluluk), Pozitif- Negatif Duygu (Pozitif Duygu, Negatif Duygu) ve İç Dış Kontrol Odağı (Şans Kontrolü, Siyasal Dış Kontrol, Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol, Okul Başarısında Dış Kontrol, Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol, Kadercilik, Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol) arasındaki ilişkileri görmek amacıyla Pearson korelasyon analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Değişkenler arasındaki ilişkileri gösteren korelasyon değerleri (n=317)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	1	.275**	.320**	.255**	.666**	-.039	.022	.067	.112*	.066	.233**	-.104*	.097*	-.074	-.065	-.119*	.023	-.076	.014	.027	-.094*
2		1	.374**	.134**	.705**	.046	.052	.009	.172**	.103*	.353**	-.010	.261**	-.097*	-.225**	-.159**	-.185**	-.030	-.041	-.117*	-.255**
3			1	.333**	.748**	.098*	.156**	.044	.177**	.182**	.168**	.000	.127*	-.101*	-.135**	-.091	-.124*	-.025	.051	-.036	-.152**
4				1	.591**	.014	.093*	.056	.205**	.144**	.242**	-.005	.181**	-.123*	-.082	-.075	-.111*	-.049	-.042	-.043	-.164**
5					1	.047	.118*	.062	.244**	.181**	.372**	-.042	.251**	-.144**	-.195**	-.167**	-.153**	-.064	-.007	-.067	-.251**
6						1	.173**	.309**	.237**	.572**	.059	.253**	.239**	-.056	.008	.082	.036	.030	.033	.059	.042

7	1	.511**	.074	.751**	-.086	.224**	.106*	.076	.022	.070	.022	-.060	.060	.074	.078
8		1	.106*	.764**	.008	.119*	.097*	.082	.097*	.149**	.056	-.132**	.018	.111*	.116*
9			1	.503**	.259**	-.124*	.102*	-.148**	-.097*	-.001	-.088	-.074	.077	-.003	-.125*
10				1	.072	.180**	.193**	.000	.016	.115*	.011	-.099*	.073	.095*	.051
11					1	-.146**	.650**	-.124*	-.269**	-.065	-.049	.011	-.088	-.085	-.205**
12						1	.657**	.092	.065	.209**	.062	.078	-.020	.022	.163**
13							1	-.024	-.155**	.111*	.011	.069	-.083	-.048	-.031
14								1	.350**	.209**	.105*	.075	.059	.089	.681**
15									1	.166**	.199**	-.182**	.072	.108*	.560**
16										1	.156**	.011	.042	.077	.515**
17											1	.001	-.009	.517**	.549**
18												1	-.065	-.009	.245**
19													1	.030	.257**
20														1	.460**
21															1

** $p < .01$, * $p < .05$

(1. Aile, 2.Sosyallik, 3.Yardımsverlik, 4.Sorumluluk, 5. Özgecılık Toplam, 6. Duygusal Kopma, 7. Duygusal Tepkisellik, 8. İç İçe Geçme, 9. Ben Pozisyonu, 10. Benlik Farklılaşması Toplam, 11. Pozitif Duygu, 12. Negatif Duygu, 13. Pozitif- Negatif Duygu Toplam, 14. Şans Kontrolü, 15.Siyasal Dış Kontrol, 16.Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol, 17.Okul Başarısında Dış Kontrol, 18.Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol, 19.Kadercilik, 20.Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol, 21. İç Dış Kontrol Odağı Toplam)

Tablo 1’de görüldüğü gibi yapılan Pearson korelasyon testi sonucunda Benlik Farklılaşması toplam puanları ile Sosyallik [$r = .103$, $p < .05$], Yardımsverlik [$r = .182$, $p < .01$], Sorumluluk [$r = .144$, $p < .01$] ve Özgecılık Toplam Puanları [$r = .181$, $p < .01$] arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Aile alt boyutu [$r = .066$, $p > .05$] ile anlamlı bir ilişki olmadığı görülmüştür.

Bu bulgu, bireylere ait benliğin farklılaşma düzeyleri arttıkça; kişinin sosyal faaliyetlere katıldığını ve bu faaliyetlerde görev ve sorumluluk üstlendiğini, başkalarına karşı yardımsver olduğunu, hem kişinin sorumluluk alma oranının yüksek olduğunu hem de başkalarının sorumlu

davranacaklarına olan inancının arttığını göstermektedir. Ayrıca üniversite öğrencilerinin benlik farklılaşma düzeyleri ve özgecilik düzeylerinin paralellik gösterdiği söylenebilir.

Benzer şekilde Benlik Farklılaşması ile Negatif Duygular [$r = .180, p < .01$] ve Pozitif- Negatif Duygular toplam puan [$r = .193, p < .01$] değişkenleri arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Pozitif Duygular alt boyutu [$r = .072, p > .05$] ile anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmüştür.

Bu bulgudan hareketle, bireylere ait benliğin farklılaşma düzeyleri arttıkça negatif duyguların da arttığı ve öznel iyi oluşun düşük düzeyde olduğu söylenebilir.

Ayrıca Benlik Farklılaşması ile Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol [$r = .115, p < .05$] ve Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol [$r = .095, p < .05$] arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol [$r = -.099, p < .05$] alt boyutu ile zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Benlik Farklılaşması ile Şans Kontrolü [$r = .000, p > .05$], Siyasal Dış Kontrol [$r = .016, p > .05$], Okul Başarısında Dış Kontrol [$r = .011, p > .05$], Kadercilik [$r = .073, p > .05$] ve İç Dış Kontrol Odağı toplam puan [$r = .051, p > .05$] arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır.

Bu bulgulardan hareketle bireylere ait benliğin farklılaşma düzeyleri arttıkça şans ve kişilerarası dış kontrol odağı ile siyasal ve okul başarısıyla ilgili dış kontrol odağına bağlılığının arttığını fakat kişilerarası ilişkilerde dış kontrol odağına bağlılığın azaldığını göstermektedir denilebilir.

Benlik Farklılaşması ölçeğinin ilk alt boyutu olan Duygusal Kopma ile Yardımseverlik [$r = .098, p < .05$] alt boyutu arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Aile [$r = -.039, p > .05$], Sosyallik [$r = .046, p > .05$], Sorumluluk [$r = .014, p > .05$] ve Özgecilik toplam puanları [$r = .047, p > .05$] arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır.

Bu bulgu ilişkilerinde duygusal kopma açısından sorun yaşamayan bireylerin diğerlerine göre yardımseverlik düzeylerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu alt boyutun Negatif Duygular [$r = .253, p < .01$] ve Pozitif Negatif Duygu toplam puanları [$r = .239, p < .01$] ile zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülürken Pozitif Duygular [$r = .059, p > .05$] anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmüştür. Bu bulgu ilişkilerinde duygusal kopma açısından sorun yaşayan bireylerin diğerlerine göre negatif duyguları daha yoğun yaşadığını göstermektedir.

Duygusal Kopma alt boyutunun İç Dış Kontrol Odağı ve alt boyutları ile ilişkisi incelendiğinde anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgudan hareketle ilişkilerinde duygusal kopma yaşayan bireylerin dış kontrol odağına bağlılığı ile ilgili olumlu ya da olumsuz bir tutum sergilemediği söylenebilir.

Benlik Farklılaşması ölçeğinin ikinci alt boyutu olan Duygusal Tepkisellik ile Yardımseverlik [$r = .156, p < .01$], Sorumluluk [$r = .093, p < .05$] ve Özgecilik toplam puanları [$r = .118, p < .05$] arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Aile [$r = .022, p > .05$] ve Sosyallik [$r = .052, p > .05$] arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgu ilişkilerinde duygusal tepkisellik açısından sorun yaşamayan bireylerin diğerlerine göre yardımseverlik ve sorumluluk düzeylerinin daha fazla olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu alt boyutun Negatif Duygular [$r = .224, p < .01$] ve Pozitif Negatif Duygu toplam puanları [$r = .106, p < .05$] ile zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülürken Pozitif Duygular [$r = -.086, p > .05$] anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmüştür. Bu bulgu ilişkilerinde duygusal tepkisellik açısından sorun yaşayan bireylerin diğerlerine göre negatif duyguları daha yoğun yaşadığını göstermektedir. Duygusal Tepkisellik alt boyutunun İç Dış Kontrol Odağı ve alt boyutları ile ilişkisi incelendiğinde anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgudan hareketle ilişkilerinde duygusal kopma yaşayan bireylerin dış kontrol odağına bağlılığı ile ilgili olumlu ya da olumsuz bir tutum sergilemediği söylenebilir.

Benlik Farklılaşması ölçeğinin üçüncü alt boyutu olan İç İç Geçme ile Özgecilik ve alt boyutları ile ilişkisi incelendiğinde anlamlı herhangi bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgudan hareketle ilişkilerinde iç içe geçme yaşayan bireylerin özgecilikleriyle ilgili olumlu ya da olumsuz bir tutum sergilemediği söylenebilir.

Ayrıca bu alt boyutun Negatif Duygular [$r = .119, p < .05$] ve Pozitif Negatif Duygu toplam puanları [$r = .097, p < .05$] ile zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülürken Pozitif Duygular [$r = .008, p > .05$] anlamlı bir ilişki içinde olmadığı görülmüştür. Bu bulgu ilişkilerinde iç içe geçme açısından sorun yaşayan bireylerin diğerlerine göre negatif duyguları daha yoğun yaşadığını göstermektedir. İç İç Geçme alt boyutunun İç Dış Kontrol Odağı ve alt boyutları ile ilişkisi incelendiğinde Siyasal Dış Kontrol [$r = .097, p < .05$], Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol [$r = .149, p < .01$], Siyasal ve Okul Başarısıyla ilgili Dış Kontrol [$r = .111, p < .05$] ve İç Dış Kontrol Odağı toplam puan [$r = .116, p < .05$] arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı

bir ilişkiye rastlanırken Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol [$r = -.132, p < .01$] arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Şans Kontrolü [$r = .082, p > .05$], Okul Başarısında Dış Kontrol [$r = .056, p > .05$] ve Kadercilik [$r = .018, p > .05$] alt boyutları arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgudan hareketle ilişkilerinde iç içe geçme yaşayan bireylerin siyasal, şans ve kişilerarası, siyasal ve okul başarısıyla ilgili dış kontrol odağına bağlılığının arttığını fakat kişilerarası ilişkilerde dış kontrol odağına bağlılığın azaldığını göstermektedir denilebilir.

Benlik Farklılaşması ölçeğinin dördüncü alt boyutu olan Ben Pozisyonu ile Aile [$r = .112, p < .05$], Sosyallik [$r = .172, p < .01$], Yardımseverlik [$r = .177, p < .01$], Sorumluluk [$r = .205, p < .01$] ve Özgecilik toplam puanları [$r = .244, p < .01$] arasında zayıf düzeyde pozitif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Bu bulgulardan hareketle daha iyi bir ben pozisyonu alan bireylerin özgecilik düzeylerinin de yüksek olduğu söylenebilir. Ayrıca bu alt boyutun Pozitif Duygular [$r = .259, p < .01$] ve Pozitif Negatif Duygu toplam puanları [$r = .102, p < .05$] ile zayıf düzeyde pozitif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülürken Negatif Duygular [$r = -.124, p < .05$] ile zayıf düzeyde negatif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülmüştür. Bu bulgu daha iyi bir ben pozisyonu alan bireylerin diğerlerine göre pozitif duyguları daha yoğun yaşadığını göstermektedir. Ben pozisyonu alma arttıkça pozitif duyguların arttığı, negatif duyguların ise azaldığı söylenebilir. Ben Pozisyonu alt boyutunun İç Dış Kontrol Odağı ve alt boyutları ile ilişkisi incelendiğinde Şans Kontrolü [$r = -.148, p < .01$], Siyasal Dış Kontrol [$r = -.097, p < .05$] ve İç Dış Kontrol Odağı toplam puan [$r = -.125, p < .05$] arasında zayıf düzeyde negatif yönlü anlamlı bir ilişkiye rastlanırken Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol [$r = -.001, p > .05$], Okul Başarısında Dış Kontrol [$r = -.088, p > .05$], Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol [$r = -.074, p > .05$], Kadercilik [$r = .077, p > .05$] ve Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol [$r = -.003, p > .05$] alt boyutları arasında ise anlamlı bir ilişkiye rastlanamamıştır. Bu bulgular, daha iyi bir ben pozisyonu alan bireylerin diğerlerine göre siyasal, şans, siyasal ve okul başarısıyla ilgili dış kontrol odağına bağlılığının daha az olduğunu göstermektedir denilebilir.

Cinsiyete göre benlik farklılaşması, pozitif- negatif duygular, iç dış kontrol odağı ve özgecilik toplam puanlarında bir farklılaşma olup olmadığını saptamak için Bağımsız Örneklem t-testi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Öğrencilerin özgecilik, benlik farklılaşması, pozitif duygular, negatif duygular ve iç dış kontrol odağı toplam puanlarının sınıf düzeylerine göre dağılımlarına ilişkin betimsel istatistik değerleri Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2. *Betimsel istatistik sonuçları*

Değişkenler	Sınıf	N	\bar{x}	SS
Özgecilik Toplam	1. Sınıf	93	64.19	8.95
	2. Sınıf	121	64.50	9.00
	3. Sınıf	58	65.17	8.37
	4. Sınıf	45	63.31	9.48
Benlik Farklılaşması Toplam	1. Sınıf	93	69.10	12.39
	2. Sınıf	121	72.58	13.35
	3. Sınıf	58	72.53	11.99
	4. Sınıf	45	68.08	14.61
Pozitif Duygular Toplam	1. Sınıf	93	32.32	7.28
	2. Sınıf	121	32.36	8.08
	3. Sınıf	58	32.18	8.33
	4. Sınıf	45	31.15	7.75
Negatif Duygular Toplam	1. Sınıf	93	24.74	8.29
	2. Sınıf	121	22.52	7.28
	3. Sınıf	58	23.34	7.53
	4. Sınıf	45	25.02	8.79
İç Dış Kontrol Odağı Toplam	1. Sınıf	93	11.79	3.06
	2. Sınıf	121	12.09	3.39
	3. Sınıf	58	12.43	3.86
	4. Sınıf	45	12.48	3.36

Tablo 2’de görüldüğü gibi öğrencilerin özgecilik toplam puanları sınıf bakımından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın 3. Sınıf (= 65.17) ve en düşük ortalamasının ise 4. Sınıf (= 63.31) olduğu, Benlik Farklılaşması toplam puanları sınıf bakımından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın 2. Sınıf (= 72.58) ve en düşük ortalamasının ise 4. Sınıf (=68.08) olduğu, Pozitif Duygular alt boyutu toplam puanları sınıf bakımından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın 2. Sınıf (= 32.36) ve en düşük ortalamasının ise 4. Sınıf (= 31.15) olduğu, Negatif Duygular alt boyutu toplam puanları sınıf bakımından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın 4. Sınıf (= 25.02) ve en düşük ortalamasının ise 2. Sınıf (= 22.52) olduğu ve İç Dış Kontrol Odağı toplam puanları sınıf bakımından incelendiğinde en yüksek ortalama puanın 4. Sınıf (= 12.48) ve en düşük ortalamasının ise 1. Sınıf (= 11.79) olduğu görülmektedir.

Bağımsız değişkenlerin (özgecilik ve alt boyutları, pozitif negatif duygular, iç dış kontrol odağı ve alt boyutları) üniversite öğrencilerinin benlik farklılaşması düzeylerini yordama gücünü belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizinin sonuçları Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3.

Çoklu regresyon analizi sonucu

Değişkenler	B	S.H.	Beta	t	p	Tol.	VIF	R	R ²
Aile	-.061	.255	-.015	-.242	.809	.845	1.183		
Sosyallik	.144	.208	.042	.690	.490	.833	1.200	R= .206	
Yardımsverlik	.553	.254	.139	2.180	.030*	.752	1.331	R ² = .042	
Sorumluluk	.437	.272	.096	1.604	.110	.864	1.157		
Pozitif Duygular	.168	.093	.101	1.801	.073	.979	1.022	R= .206	
Negatif Duygular	.323	.093	.195	3.486	.001**	.979	1.022	R ² = .042	
Şans Kontrolü	-.172	.558	-.019	-.307	.759	.833	1.200		
Siyasal Dış Kontrol	-.243	.759	-.020	-.321	.749	.801	1.248		
Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol	1.568	.744	.122	2.107	.036*	.931	1.074		
Okul Başarısında Dış Kontrol	-.849	.905	-.063	-.938	.349	.701	1.427	R= .196	
Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol	-1.334	.786	-.098	-1.696	.091	.940	1.063	R ² = .038	
Kadercilik	1.092	1.032	.059	1.058	.291	.987	1.013		
Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol	2.151	1.180	.119	1.823	.069	.730	1.370		

Bağımlı Değişken: Benlik Farklılaşması

Bağımsız Değişkenler: 1. Özgecilik (Aile, Sosyallik, Yardımsverlik, Sorumluluk), 2. Pozitif-Negatif Duygu (Pozitif Duygu, Negatif Duygu), 3. İç Dış Kontrol Odağı (Şans Kontrolü, Siyasal Dış Kontrol, Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol, Okul Başarısında Dış Kontrol, Kişilerarası İlişkilerde Dış Kontrol, Kadercilik, Siyasal ve Okul Başarısıyla İlgili Dış Kontrol)

Tablo 3’de analiz sonuçları doğrultusunda çalışmada regresyon eşitliğine ilişkin varsayımların karşılanıp karşılanmadığı incelendiğinde, değişkenlere ilişkin tolerans değerlerinin .93 ile 1.00; varyans artış faktörü (VIF) değerlerinin ise 1.00 ile 1.63 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Değerler göz önünde bulundurulduğunda, tolerans değerlerinin .20’den büyük olması; VIF değerlerinin ise 10’dan küçük olduğu dikkate alındığında koşulların sağlandığı söylenebilir (Büyüköztürk, 2009). Ayrıca, Durbin-Watson istatistik sonucu dikkate alındığında otokorelasyon probleminin var olmadığı ifade edilebilir.

Tablo 3'te görüldüğü gibi özgecilik, pozitif- negatif duygular ve iç dış kontrol odağının benlik farklılaşmasını yordamasına ilişkin gerçekleştirilen çoklu regresyon analizi göz önünde bulundurulduğunda özgeciliği oluşturan aile, sosyallik, yardımseverlik ve sorumluluk alt boyutlarının birlikte benlik farklılaşmasını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür ($F= 3.460$, $R= .206$, $R^2= .042$, $p<.01$). Özgeciliğin tüm boyutları birlikte benlik farklılaşmasına ilişkin toplam varyansın yaklaşık %4'ünü açıkladığı görülmüştür. Sadece sorumluluk değişkeninin anlamlı olduğu görülmüştür.

Ayrıca pozitif ve negatif duygular alt boyutlarının birlikte benlik farklılaşmasını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordadığı görülmüştür ($F= 6.930$, $R= .206$, $R^2= .042$, $p<.01$). Pozitif ve negatif duyguların benlik farklılaşmasına ilişkin toplam varyansın yaklaşık %4'ünü açıkladığı görülmüştür. Bu bulgu, üniversite öğrencilerinin pozitif duygu düzeyleri arttıkça ve negatif duygu düzeyleri azaldıkça benliğe ilişkin farklılaşmanın da arttığını göstermektedir. Bu açıklama oranına anlamlı olarak katkıda bulunan ilk değişkenin negatif duygular ($\beta=.19$, $p<.05$) ve diğerinin de pozitif duygular ($\beta=.10$, $p>.05$) olduğu görülmüştür.

İç Dış Kontrol Odağının alt boyutları incelendiğinde Şans ve Kişilerarası Dış Kontrol ($F= 6.930$, $R= .206$, $R^2= .042$, $p<.01$) alt boyutu dışında benlik farklılaşmasını istatistiksel olarak anlamlı şekilde yordamadığı görülmüştür ($F= 1.757$, $R= .196$, $R^2= .038$, $p>.05$). Bu bulgu üniversite öğrencilerinin iç ve dış kontrol odaklarına bağlılığının benliğe ilişkin farklılaşmada bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Yapılan analizler sonucunda üniversite öğrencilerinde benlik ayrımlaşması ile özgecilik ve pozitif ve negatif duygu düzeyleri arasında olumlu ve zayıf düzeyde anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır. Ayrıca özgecilik ve pozitif ve negatif duygu düzeyleri alt boyutlarının birlikte üniversite öğrencilerinin benlik ayrımlaşması üstünde yordayıcı konumda olduğu görülmüştür. Ancak üniversite öğrencilerinin iç ve dış kontrol odaklarına bağlılığının benliğe ilişkin farklılaşmada bir etkisinin olmadığını sonucuna ulaşılmıştır. İç dış kontrol odağı değişkeninin şans ve kişilerarası dış kontrol alt boyutu dışında benlik farklılaşmasını açıklamadığı görülmüştür. Peleg & Yithzak, (2010) tarafından yapılan bir araştırmada benlik ayrımlaşması alt boyutlarından duygusal

tepkisellik ile ayrılık kaygısı arasında anlamlı bir ilişkiye rastlanmıştır, kadın ve erkek katılımcıların ayrılaşma düzeyi arttıkça ayrılık kaygılarının azaldığı görülmüştür. Skowron, Holmes & Sabatelli, (2003) tarafından yapılan başka bir araştırmada ise düşük duygusal tepkiselliğin ve kesintinin, yüksek ben pozisyonu olabilmeyen duygusal iyiliği yordadığını göstermektedir.

Araştırma sonuçları göz önüne alındığında öğrencilerin özgeci davranış düzeyleri arttıkça benlik ayrılaşması düzeylerinin de arttığı söylenebilir. Alan yazın incelendiğinde benlik ayrılaşması ve özgecilik arasındaki ilişkiyi inceleyen çok az çalışmanın olduğu görülmüştür. Staub (2003) yaptığı bir çalışmada özgeciliği insan doğasının bir parçası olarak görmüş ve özgeci davranışların (insanları önemsemek, sevmek vb.) büyük oranda sonraki yaşantılarımız ile şekillendiğini belirtmiştir. Ayrıca Mert & Gülmez (2018) tarafından 252 üniversite öğrencisiyle gerçekleştirilen benlik ayrılaşması ile özgecilik düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. (FeldmanHall, Dalgleish, Evans & Mobbs, (2015) yaptıkları bir çalışmada empatik eğilimlerin özgecil motivasyonu ve olumlu davranışları desteklediğini söylemişlerdir. Bu bilgi mevcut çalışmada özgeci/fedakâr bireylerin kuvvetli benlik algısına sahip ve benliği farklılaşması gerçekleşmiş bireyler sonucu çıkarılabilir.

Yapılan analizler sonucunda bireylere ait benliğin farklılaşma düzeyleri arttıkça şans ve kişilerarası dış kontrol odağı ile siyasal ve okul başarısıyla ilgili dış kontrol odağına bağlılığının arttığını fakat kişilerarası ilişkilerde dış kontrol odağına bağlılığın azaldığını göstermektedir denilebilir. Bu bulgular içsel kontrol odağı arttıkça benlik ayrılaşmasının da arttığını göstermektedir. Alan yazında benlik ayrılaşması ve kontrol odağı ilişkisini ele alan bir çalışmaya rastlanmadığı için araştırma bulguları karşılaştırılamamıştır. Bireylerin geçmiş yaşantıları, çevreyle ilişkileri ve aile içi iletişimin kalitesi iç ve dış kontrol odağı üzerinde etkilidir. Destekleyici anne baba tutumunun tutarsız ve reddeden anne baba tutumuna göre iç kontrol odağı eğilimini geliştirdiği söylenebilir (Tanrıdağ, 2000). Rotter'in çalışmaları da iç ve dış kontrol odağının öğrenilip sosyal ortamda geliştirilebildiğini ifade etmiştir (Schultz & Schultz, 2007). Yapılan araştırmalar kontrol odağı ile benlik algısı, yardım etme ve nezaket arasında negatif bir ilişki olduğunu göstermiştir. Akademik başarı düzeyi ve yardım etme, nezaket eğilimi arttıkça kontrol odağının içe döndüğü bulunmuştur (Basım & Şeşen, 2006; Çetin, 2008; Erbaş, 2009). Ayrıca kontrol odağının genel ve özel davranış, yaklaşma ve kaçınma çatışma çözüme

stratejileri, kendini açma ve duygusal ifade yaklaşımlarıyla da negatif yönlü bir ilişki içinde olduğu görülmüştür (Hisli-Şahin, Basım & Çetin, 2009). Bireyin çocukluk yıllarından itibaren davranışlarının sonuçlarıyla ve bu sonuçların dayanaklarıyla ilgili tutarlı beklentileri vardır. Bu beklentiler geliştirme süreci sosyal öğrenme kuramı içinde yer alır (Gültekin, 2003). İç kontrol odaklı bireyler mutlu olmaya yatkınlık gösteren, stres ve depresyon düzeyi daha düşük, hayatlarından memnun, daha sağlıklı ve bağımsızken (Myers, 1992), dış kontrol odaklı bireylerin benlik saygısı, beklenti ve yeterlik düzeyi düşüktür (Yeşilyaprak, 2004). Mevcut araştırma bulguları kontrol odağının cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Başol & Türkoğlu (2009) tarafından 131 sınıf öğretmenliği bölümü öğrencisiyle yapılan çalışma mevcut araştırma bulgusunu destekler niteliktedir. Fakat Dağ (1991), ölçeği uyarlama çalışmasında kızlarla erkeklerin ortalamaları arasında fark bulmuştur. Bu fark anlamlıdır ve buna göre kızlar daha dış kontrol odaklı bulunmuştur. Küçükkaragöz (1998)'ün ilkökul öğretmenleri üzerinde yaptığı bir araştırmada kadınların kontrol odağı puanlarının erkeklerin kontrol odağı puanlarından daha yüksek olduğu bulunmuştur (Küçükkaragöz, 1998). Sonuç olarak araştırma bulguları alan yazındaki bazı çalışmalarla paralellik gösterirken bazılarıyla da farklılaşmaktadır denilebilir.

Ayrıca araştırma bulguları bireylere ait benliğin farklılaşma düzeyleri arttıkça negatif duyguların da arttığını göstermektedir. Mevcut araştırmanın benlik ayrımlaşma düzeyi ve duyguların ilişkisini ele alan ilk çalışma olması sebebiyle alan yazın karşılaştırması yapılamamıştır. Fakat Karababa, Mert & Çetiner (2018) tarafından yapılan çalışma benliğin farklılaştıkça psikolojik iyi oluşun arttığını gösterirken mevcut araştırma farklılaşmanın negatif duygularla ilişkili olduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen diğer bulgular negatif-pozitif duyguların öğrencilerin sınıf düzeyi, anne-baba medeni hali ve öğrenim durumuna göre farklılaşmadığı yönündedir. Bu bulgunun alan yazındaki diğer çalışmalarla paralellik içinde olduğu söylenebilir (Özer & Tezer, 2008; Topal, 2011).

Benlik farklılaşmasıyla ilgili yapılan çalışmalar sonucunda; katılımcıların psikolojik gelişim, psikolojik iyi oluş, algılanan stres, yaşam doyumu, üniversiteye uyum, psikolojik sağlık, psikolojik uyum ve sosyal problem çözme becerileri, pozitif duygulanım, sosyal bağ kurma ve utanç düzeyleri arttıkça benlik ayrımlaşması düzeylerinin de arttığı görülmüştür (Jenkins, Buboltz, Schwartz, ve Johnson, 2005; Karababa ve diğ. 2018; Skowron ve diğ. 2009; Jung & Kim, 2015;

uyum (Skowron, Wester, & Azen, 2004; Sohrabi ve diğ. 2013; Skowron, 2004; Sandage & Jankowski, 2010; Williamson, Sandage, & Lee, 2007).

Bireyin ailesiyle kurduğu duygusal bağ, ayrımlaşma sürecini ve düzeyini etkilemektedir. Bowen'a göre birey ailesinden sağlıklı bir şekilde kopup farklılaşabilirse psikolojik sağlığı ve iyilik hali olumlu yönde gelişir. Benliği ayrımlaşan bireyin ben pozisyonu alması daha kolay olur ve hayatındaki problemlerle başa çıkma düzeyi diğerlerine göre daha yüksek hale gelir (Ghadiri, Bahari, Bafrani, Alami, Farzaneh, & Timachi, 2013). Benliği ayrımlaşmış bireyler ilişkilerinde sakin tavır takınan ve esnek davranış gösterebilen bireylerdir. Benliği tam olarak ayrımlaşmamış bireyler ise stresi yoğun olarak yaşayan ve duygular içinde kaybolmuş bireyler olarak bilinmektedir (Lampis, Cataudella, Busonera, & Skowron, 2017).

Benliğin ayrımlaşması, duygu ve düşüncelerin içsel bir şekilde ayırt edilebilmesi yeteneği şeklinde tanımlanmıştır (Licht & Chabot, 2006). Bohlander (1999), yaptığı çalışmada benlik ayrımlaşma düzeyinin kadın ve erkekler için mutluluğa anlamlı biçimde katkı sağladığını belirtmiştir. Üniversite yaşamına uyum sağlama davranışlarının anlaşılabilmesinde benlik ayrımlaşmasının önemli bir değişken olduğu görülmüştür (Mert ve Çetiner, 2018). Yaşam boyu işlevsellik gösteren benlik ayrımlaşmasının yüksek düzeyde olması stres, kaygı gibi durumlarda sürecin en az olumsuzlukla atlatılması üstünde etkilidir (Kerr & Bowen, 1988). Yapılan araştırmalar sonucu ben pozisyonu alt boyutuyla stres, depresyon ve kaygının negatif ilişki içinde olduğunu göstermiştir (Hanımoğlu & Akbaş, 2018).

Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin benlik ayrımlaşması düzeylerinin bazı değişkenler açısından rolünü ortaya koymuştur. Araştırmanın çalışma grubu sadece Uşak Üniversitesi öğrencileri oluşturduğundan çalışmanın farklı Çalışma gruplarıyla yapılmasının alan yazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Benlik ayrımlaşmasıyla ilgili literatür incelendiğinde çok az çalışmanın olduğu görülmüştür. Mevcut çalışmanın bu anlamda literatüre önemli katkı sağlayacağı düşünülse de ailenin toplumun temel yapısını oluşturduğu ülkemizde daha geniş ve farklı bir evren ile çeşitli değişkenlerin yer aldığı çalışmalara ihtiyaç vardır. Üniversite öğrencilerine benlik kavramının gelişimi ve ayrışması, kontrol odağı, duygu yönetimi gibi konularda farkındalıklarını arttırmaya dönük çeşitli eğitim, seminer verilebilir. Bowen aile sistemi kuramında önemli bir yeri olan benlik ayrımlaşması kavramının farklı değişkenlerle incelenmesi önerilmektedir.

Kaynaklar

- Acar, T. & Acar, N. V. (2013). “Babam ve oğlum” filmi’nin çok kuşaklı/kuşaklararası aile terapisi’nin temel kavramları açısından değerlendirilmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 13(1), 37-53.
- Akbaba, S. (1994). *Grupla psikolojik danışmanın sosyal psikolojik bir kavram olan özgecilik üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Akbaba, S. (2001). Özgecilik ölçeğinin Türkçe’ye uyarlanması geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 85-95.
- Ak, K. (2013). *Üniversite öğrencilerinin özgecilik düzeylerinin yordayıcısı olarak yaşam amaçları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tokat.
- Akın, A. (2007). Akademik kontrol odağı ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34(3), 9-17.
- Akkaya, R. (2015). *Öğretmenlerin kontrol odağı ile iş doyumunu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Aktaş, H. G. (2008). *Öğretmenlerde denetim odağı ve örgütsel vatandaşlık*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Arpacı, P., & Özmen, D. (2014). Hemşirelik öğrencilerinin özgecilik ve empatik eğilim düzeyleri ve aralarındaki ilişki. *Koç Üniversitesi Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi (Head)*, 11(3), 51-57.
- Aronson. Drake, J. R., Murdock, N. L., Marszalek, J. M., & Barber, C. E. (2015). Differentiation of self-inventory short form: development and preliminary validation. *Contemporary Family Therapy*, 37(2), 101-112.
- Arslan, G. (2015). Ergenlerde psikolojik sağlamlık: bireysel koruyucu faktörlerin rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 73-82.
- Basım, H., N. & Şeşen, H. (2006). Kontrol odağının çalışanların nezaket ve yardım etme davranışlarına etkisi: kamu sektöründe bir araştırma. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16,159-168.

- Başol, G. & Türkoğlu, E. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının düşünme stilleri ile kontrol odağı durumları arasındaki ilişki. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 732-757.
- Bem, S. L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 8, 598-616.
- Bernal, G. & Berger, S. M. (1976). Vicarious eyelid conditioning. *Journal of Personality and Social Psychology*, 34, 62-68.
- Bilhan, S. (1991). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Bohlander, R. W. (1999). Differentiation of self, need fulfillment, and psychological well-being in married men. *Psychological Reports*, 84 (3), 1274-1280.
- Bowen, M. (1976). Theory in the practice of psychotherapy. P. J. Guerin, Jr. (Ed.), *family therapy: theory and practice*, 42-90. New York: Garner Press.
- Bowen, M. (1978). *Family therapy in clinical practice*. New York, NY: Jason Aronson.
- Bowen, M. (1985). *Family therapy in clinical practice*. New York: Jason Aronson.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*.(10. Print). Ankara: Pegem Akademi.
- Choi, S. W. & Murdock, N. L. (2017). Differentiation of self, interpersonal conflict, and depression: the mediating role of anger expression. *Contemporary Family Therapy*, 39(1), 21-30.
- Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve davranışı. Psikolojinin temel kavramları*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çeçen, A.R. (2002). *Duyguları yönetme becerileri eğitimi programının öğretmen adaylarının duyguları yönetme becerileri üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Çetin, F. (2008). *Kişilerarası ilişkilerde kendilik algısı, kontrol odağı ve kişilik yapısının çatışma çözme yaklaşımları üzerine etkileri: uygulamalı bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Dağ, İ. (1990). *Kontrol odağı, stresle başa çıkma stratejileri ve psikolojik belirti gösterme ilişkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, M. E., Arslan, C., Özyeşil, Z., & İzmirli, M. (2012). Öz-anlayış, yaşam doyumu, negatif ve pozitif duygu: Türk ve diğer ülke üniversite öğrencileri arasında bir karşılaştırma. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23,428 – 446.
- Doğan, Y. (2005). *Organizasyonlarda pozitif ve negatif duygusallığın çalışanların görev ve bağlamsal performansları üzerine etkisini belirlemeye yönelik Kayseri’de bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Drake, J. R., Murdock, N. L., Marszalek, J. M. & Barber, C. E. (2015). Differentiation of self-inventory—short form: development and preliminary validation. *Contemporary Family Therapy*, 37(2), 101-112.
- Duru, E. (2002). *Öğretmen adaylarında kişi-durum yaklaşımı bağlamında yardım etme davranışı eğilimi empati ve düşünme stilleri ilişkisi ve bu değişkenlerin bazı psikososyal değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Elmas, U. (1998). *Bireylerin ana-baba tutumları ile özgecilik düzeyleri arasındaki ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Erikson, E.H. (1950). *Childhood and society*. New York: Norton.
- Ersanlı, E. (2003). *Üniversite öğretim elemanlarının duygusal zekâ düzeyleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- Fisher, C. J. & Cole, K. M. (1993). *Leadership and management of volunteer programs: A guide for volunteer administrators*. San Francisco: Jossey Bass Publishers.
- Feldman Hall, O., Dagleish, T., Evans, D. & Mobbs, D. (2015). Empathic concern drives costly altruism. *Neuroimage*, 105, 347-356.
- Freedman, J. L., Sears, D. O. & Carlsmith, J. S. M. (1993). *Sosyal psikoloji*. (Çev.:A. Dönmez). Ankara: İmge Kitapevi.
- Gençöz, T. (2000). Pozitif ve negatif duygu ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(46), 19-26.

- Ghadiri, A., Bahari, M., D., Bafrani, F.A., Alami, M., Farzaneh, M., & Timachi, M. (2013). The survey of relationship between quality management and financial performance. *Interdisciplinary Journal of Contemporary Research In Business, Institute Of Interdisciplinary Business Research*, 5, (2), 1091-1100.
- Gibson, J. M. & Donigian, J. (1993). Use of bowen theory. *Journal of Addictions and Offender Counseling*, 14 (1), 25-36.
- Gintis, H. (2003). The hitchhiker's guide to altruism: gene-culture coevolution, and the internalization of norms. *Journal of Theory Biology*, 220, 407-418.
- Goldenberg, H. & Goldenberg, I. (2008). *Family therapy an overview*. Belmont: Thomson Hieger Education.
- Goleman, D. (2005). *Duygusal zekâ*. (Çev:Yüksel, B.Seçkin). İstanbul: Varlık Yayınları.
- Gülaçtı, F., Gür, R. & Çiftçi, Z. (2017). *Öğretmen adaylarının özgeciliği ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi*. Pegem Atıf İndeksi, 473-484.
- Günay, S. (2007). *Evlilik çatışması, nedensellik- sorumluluk yüklemeleri, eşlerin evlilik ilişkisinden sağladıkları genel doyuma ilişkin görüşleri ve evliliğe ilişkin değerlendirmeler arasındaki ilişkiler*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gürdil, G. (2007). *Üniversite öğrencilerinde travma yaşantısı, stresle başa çıkma tarzları ve iç-dış kontrol odağı inancı ile riskli alkol kullanımı arasındaki ilişki*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Hainlen, R. L., Jankowski, P. J., Paine, D. R., & Sandage, S. J. (2016). Adult attachment and well-being: dimensions of differentiation of self as mediators. *Contemporary Family Therapy*, 38 (2), 172-183.
- Hançerlioğlu, O. (1986). *Felsefe sözlüğü*. İstanbul: Remzi Yayınevi.
- Hanımoğlu, E., ve Akbaş, T. Üniversite öğrencilerinde aile fonksiyonları, benliğin ayrımlaşması, algılanan stres, kaygı ve depresyon arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27(2), 55-69.
- Heider, F. (2013). *The psychology of interpersonal relations*. New York: Psychology Press.
- Hisli-Şahin, N., Basım, H., N., ve Çetin, F. (2009). Kişilerarası Çatışma Çözme Yaklaşımlarında Kendilik Algısı ve Kontrol Odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2), 153-163

- Hooper ve Depuy (2010). Mediating and moderating effects of differentiation of self on depression symptomatology in a rural community sample. *The Family Journal: Counselling and Therapy for Couples and Families*, 18(4), 358-368
- İhtiyaroğlu, N. & Demir, E. (2015). Farklı denetim odağına sahip öğretmenlerin etkililik düzeylerinin incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 21, 45-55
- Jenkins, S. M., Buboltz, W. C. J., Schwartz, J. P. & Johnson, P. (2005). Differentiation of self and psychosocial development. *Contemporary Family Therapy*, 27, 251–261.
- Jung, Y. & Kim, H. (2015). Self-differentiation, family functioning, life satisfaction and attitudes towards marriage among South Korean university students. *Indian Journal of Science and Technology*, 8(19), 1-9.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1988). *İnsan ve insanlar*. İstanbul: Evrim Yayınları.
- Karadağ, E. & Mutağçılar, I. (2009). Prososyal davranış ekseninde özgecilik üzerine teorik bir çözümleme. *Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 8, 41-69.
- Karababa, A., Mert, A., & Çetiner, P. (2018). Üniversite öğrencilerinde psikolojik iyi olmanın bir yordayıcısı olarak benlik ayırılması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 19 (2), 1235-1263.
- Küçükkaragöz, H. (1998). *İlkokul öğretmenlerinde kontrol odağı ve öğrencilerinin kontrol odağının oluşumuna etkileri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Kasapoğlu, F. (2013). *Üniversite öğrencilerinde iyilik hali ile özgecilik arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Malatya.
- Kerr, M. E. and Bowen, M. (1988). *Family evaluation*. New York, NY: W. W. Norton Company.
- Kesici, Ş., Mert, A., Bayrakçı, E., Kiper, C. (2017). *Vaka örnekleriyle birlikte aile danışma kuramları ve teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Klever, P. (2009). Goal direction and effectiveness, emotional maturity, and nuclear family functioning. *Journal Of Marital And Family Therapy*, 35, 3, 308-324.
- Krycak, R. C., Murdock, N. L. & Marszalek, J. M. (2012). Differentiation of self, stress, and emotional support as predictors of psychological distress. *Contemporary Family Therapy*, 34(4), 495-515.

- Lampis, J., Cataudella, S., Busonera, A. & Skowron, E. A. (2017). The role of differentiation of self and dyadic adjustment in predicting codependency. *Contemporary Family Therapy*, 39(1), 62-72
- Lefcourt, H., M. (1976). Recent developments in the study of locus of control. In B. A. Maher (Ed.), *Progress in experimental personality research* (Vol. 6, pp. 1-39). New York: Academic Press.
- Licht, C. & Chabot, D. (2006). The chabot emotional differentiation scale: a theoretically and psychometrically sound instrument for measuring bowen's intrapsychic aspect of differentiation. *Journal of Marital And Family Therapy*, 32(2), 167-80.
- London, P. & Bower, R. K. (1968). Altruism, extraversion, and mental illness. *The Journal of Social Psychology*, 76(1), 19-30.
- Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. (Çev. O. Gündüz), İstanbul: Kuraldışı Yayınları.
- McLeod, S. A. (2014). *Carl Rogers*. Retrieved at 07.02.2019 from www.simplypsychology.org/carl-rogers.html
- Mert, A., & Çetiner, P. (2018). Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamına uyum ile benlik ayırma arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Sakarya University Journal Of Education*, 8(3), 190-204.
- Mert, A. & Topal, İ. Benlik ayırma sürecinin manevi yönelimine etkisinin bazı değişkenlerle incelenmesi. *OPUS – Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 8, (14), 68-91. DOI: 10.26466/opus.393261.
- Metcalf, L. & LPC-S, L. S. (2011). *Marriage and family therapy: A practice-oriented approach*. New York: Springer Publishing Company.
- Mercin, L. (2005). Piaget ve Kohlberg'in ahlâk (moral) gelişim kuramlarının özellikleri ve karşılaştırılması. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5, 73-86.
- Mateer, N. H. & Willover, D. J. (1994). Teacher altruism: Implications for administrators. *Pennsylvania Educational Leadership*, 13 (2), s. 29-31.
- Myers, G. (1992). *The pursuit of happiness*. New York: Harper Collins.
- Nichols, M. & Schwartz, R. (1998). *Family therapy: Concepts and methods*. Boston: Allyn ve Bacon.

- Oktar, S. (2018). *Üniversite öğrencilerinin özgeciliği, kişilik özellikleri ve sosyal problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Özdevecioğlu, M., Can, Y. & Akın, M. (2013). Organizasyonlarda pozitif ve negatif duygusallık ile bireysel ve örgütsel saldırganlık arasındaki ilişkiler: fiziksel aktivitelere katılımın rolü. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 159-172.
- Özer, B. U. & Tezer, E. (2008). Umut ve olumlu-olumsuz duygular arasındaki ilişkiler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23).
- Öztemel, K. (2014). Kariyer kararsızlığı ile mesleki karar verme öz yetkinlik ve kontrol odağı arasındaki ilişkiler. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 32(2), 459-477.
- Papero, D. V. (1995). Bowen family systems and marriage. In N. S. Jacobson ve A. S. Gurman (Ed.), *Clinical handbook of couple therapy* (Ss. 11-30), New York: Guilford Press.
- Peker, A. (2015). Negatif duygunun siber zorbalık ve mağduriyete ilişkin yordayıcı rolünün incelenmesi. *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(4), 1633-1646.
- Peleg, O. & Yitzhak, M. (2010). Differentiation of self and separation anxiety: Is there a similarity between spouses? *Contemporary Of Family Therapy*, 33(1), 25-36.
- Peleg, O. & Zoabi, M. (2014). Social anxiety and differentiation of self: a comparison of Jewish and Arab college students. *Personality And Individual Differences*, 68, 221-228.
- Polat, K., & İlhan, T. Evli bireylerde çift uyumu ve bazı psikolojik belirtilerin benliğin farklılaşması açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 8(50), 87-115.
- Rogers, C. (1959). A theory of therapy, personality and interpersonal relationships as developed in the client-centered framework. In (ed.) S. Koch, *Psychology: A study of a science*. Vol. 3: Formulations of the person and the social context. New York: McGraw Hill.
- Ross, A. S., Hinshaw, A. B. & Murdock, N. L. (2016). Integrating the relational matrix: attachment style, differentiation of self, triangulation, and experiential avoidance. *Contemporary Family Therapy*, 38(4), 400-411.
- Rotter, J. B. (1990). Internal versus external control of reinforcement: A case history of a variable. *American Psychologist*, 45(4), 489.
- Rotter, J.B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs*, 1.

- Sandage, S. J. & Jankowski, P. J. (2010). Forgiveness, spiritual instability, mental health symptoms, and well-being: mediator effects of differentiation of self. *Psychology of Religion and Spirituality*, 2(3), 168-180.
- Sandage, S. J. & Jankowski, P. J. (2013). Spirituality, social justice, and intercultural competence: mediator effects for differentiation of self. *International Journal of Intercultural Relations*, 37(3), 366-374.
- Sarbin, T. R. (1952). A preface to a psychological analysis of the self. *Psychological Review*, 59(1), 11-22.
- Sarı, S. (2007). *Sürekli kaygının yordayıcıları olarak belirsizliğe tahammülsüzlük, endişe ile ilgili inançlar ve kontrol odağının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sarıkaya, Y., Boyacı, M, İlhan, T., & Aldemir, A. (2018.) Benliğin farklılaşması envanteri kısa formunun (BFE-KF) Türkçe 'ye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 365-380. doi: 10.14686/buefad.364196.
- Schultz, D. P. & Schultz, S. E. (2007). *Modern psikoloji tarihi* (Çev:Yasemin Aslay). 2.Baskı, İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Sexton, T., Weeks, G. & Robbins, M. (2003). *Handbook of family therapy: the science and practice of working with families and couples*. New York: Brunner-Routledge.
- Shapiro, Francine, Florance W. K. & Maxfield, L. (2007). *Handbook of EMDR and family therapy processes*. New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Skinner, E. A. (1996). A guide to constructs of control. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 549-570.
- Skowron, E. A. (2004). Differentiation of self, personal adjustment, problem solving, and ethnic group belonging among persons of color. *Journal of Counseling and Development*, 82, 447-456.
- Skowron, E. A., Holmes, S. E. & Sabatelli, R. M. (2003). Deconstructing differentiation: self-regulation, interdependent relating, and well-being in adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 25(1), 111-129.
- Skowron, E. A., Stanley, K. L. & Shapiro, M. D. (2009). A longitudinal perspective on differentiation of self, interpersonal and psychological well-being in young adulthood. *Contemporary Family Therapy*, 31, 3-18.

- Skowron, E. A., Wester, S. R., & Azen, R., 2004, differentiation of self-mediates college stress and adjustment. *Journal of Counselling and Development*, 82, 69–78.
- Sohrabi, R., Asadi, M., Habibollahzade, H. & Pana-Ali, A. (2013). Relationship between selfdifferentiation in bowen's family therapy and psychological health. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 84, 1773-1775.
- Solmuş, T. (2004). İş yaşamı, denetim odağı ve beş faktör kişilik modeli. *Türk Psikoloji Bülteni*, 10(34), 196-205.
- Staub, E. (2003). *The psychology of good and evil: why children, adults, and groups help and harm others*. USA: Cambridge University Press.
- Şahin, N. H., Basim, H. N. & Çetin, F. (2009). Kişilerarası çatışma çözme yaklaşımlarında kendilik algısı ve kontrol odağı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 20(2).
- Şahin, Y. (2015). *Üniversite öğrencilerinin mutluluk, iyimserlik ve özgecilik düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Şirvanlı-Özen, D. & Temizsu, E. (2010). Anksiyete ve depresif bozukluklarda örtüşen ve ayrışan belirtiler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2(1):1-14
- Tanrıdağ, R. (2000). Sigara içme davranışı üzerinde denetim odağının etkisinin incelenmesi. *Kriz Dergisi*. 8(1):21-26.
- Taylor, S. E., Peplau, L. A., & Sears, D. O. (2010). *Sosyal psikoloji*. (Çev. A. Dönmez), İstanbul: İmge Kitabevi Yayınları
- Tellegen, A. (1985). *Structures of mood and personality and their relevance to assessing anxiety, with an emphasis on self-report*. In A. H. Tuma ve J. D. Maser (Eds.), *Anxiety and the anxiety disorders* (pp. 681-716). Hillsdale, NJ: Erlbaum. İmge Kitabevi Yayınları.
- Topal, M. (2011). *Üniversite öğrencilerinin stres ile başa çıkma stilleri ile pozitif ve negatif duygu arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış doktora tezi. Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Tümkaya, S. (2000). İlkokul öğretmenlerindeki denetim odağı ve tükenmişlikle ilişkisi. *PAÜ Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8
- Ümmet, Ü., Ekşi, H. & Otrar, M. (2013). Özgecilik (altruizm) ölçeği geliştirme çalışması. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (26), 301-321.

Watson, D., Clark, L.A. & Tellegen, A. (1988). Development and validation of brief measure of positive and negative affect: The PANAS scales. *Journal of Personality and Social Psychology*, 54(6), 1063-1070.

Wilson, E.O. (2012). *Yeryüzünün sosyal fethi* (Çev. Gül Tonak). İstanbul: Say Yayınları.

Williamson, I., Sandage, S. J. & Lee, R. M. (2007). How social connectedness affects guilt and shame: mediation by hope and differentiation of self. *Personality And Individual Differences*, 42, 2159–2170.

Xue, Y., Xu, Z. Y., Zaroff, C., Chi, P., Du, H., Ungvari, G. S., & Xiang, Y. T. (2016). Associations of differentiation of self and adult attachment in individuals with anxiety-related disorders. *Perspectives in Psychiatric Care*. Doi: 10.1111/Ppc.12200

Yalçın, B., Tetik, S., & Açıköz, A. (2010). Yükseköğretim öğrencilerinin problem çözme becerisi algıları ile kontrol odağı düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Organizasyon Ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 19-27.

Yeşilyaprak, B. (2004). Eğitimde bireysel farklılıklar. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Yeşilyaprak, B. (1993). Kişilik gelişiminde ailesel faktörlerin etkisine ilişkin bir araştırma. *Aile ve Toplum Dergisi*, 3(1), 3-16.

Yöntem, M. K., ve İlhan, T. (2013). Benlik kurguları ve otantikliğin özgecilik üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8(8), 2291-2302.

Yöntem, M. K., Öktem, İ., ve Artuç, S. (2017). Lise öğrencilerinin psikolojik doğum sırasının özgecilik üzerindeki yordayıcı gücünün incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 12(4), 623-640.

Yusuf, S., Boyacı, M., İlhan, T. & Aldemir, A. (2018). Adaptation of the differentiation of self inventory short form (dsi-sf) to Turkish: Validity and reliability study. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 365-38.

Extended Summary

Introduction

There are many factors which influence the psychological development of the individual. One of these factors is the development of self. Sarbin (1952) defined the self as one of the cognitive structures determining social behaviour. The concept of the self-differentiation, which takes into consideration all people and is related to the spiritual dimension of personality is defined in that individuals separate himself healthfully from their families as emotional and mind, preserve objectivity between their emotions and cognitions and besides it is defined in that they

differentiate themselves, become independent of the systems in which they are included and identify and set free themselves. (Bowen, 1978; Hooper and DePuy, 2010; Sexton, Weeks and Robbins 2003; Metcalf, 2011). The concept of altruism which is another variable discussed in the research is defined as helping to an individual without any thought of personal gain, being selflessness and protecting somebody's interest. (Macaulay and Berkowitz, 1970; Akt: Akbaba, 1994; Scott and Seglow, 2007; TDK, 2017). It was Aguste Comte, the founder of sociology, who used altruism for the first time and defined it as people's tendencies and aspirations to live for others (Karadağ and Mutafçılar, 2009). Another concept which is thought to be effective on the differentiation of self is the locus of control. The concept of control perception constitutes the basis of the attribution theories in social psychology. The ability of predicting others' behaviour is the basis for the drive to control the environment according to the Heider (2013).

The last variable thought to be related to self-differentiation is the emotion. Emotion is defined as the physiological and psychological conditions, the certain feelings and thoughts and the movement tendencies (Goleman, 2005) appropriate for feelings and the driving force for the things which are needed to be reached or avoided (Ersanlı, 2003). Emotions are defined as negative emotion and positive emotion in two sub-dimensions with respect to Tellegen's (1985) two-factor mood model. Negative emotions include more negative feelings and individual differences in the concept of self. Positive emotion reflects the satisfaction state of the individual with him/herself and his/her environment. It is defined as effectiveness in interpersonal relationships, and-confidence and feeling good. (Watson and Clark, 1984).

When the literature is examined, there are few studies that measure the level of effective variables on self-differentiation, a concept having great importance for the psychological development of the individual, and it is seen as a major deficiency. The aim of this study is to examine the relationship between self-differentiation, altruism, internal-external locus of control, and positive-negative emotions. For this purpose, answers were sought for the following questions:

1. Are there any relationships between self-differentiation, altruism, internal external locus of control, and positive-negative emotions?
2. Do the self-differentiation levels of students significantly predict their altruism, internal external locus of control, and positive negative emotion levels?

Method

Relational screening model, one of the quantitative research methods, was used in the study in which the relationships between self-differentiation, altruism, internal-external locus of control, and positive-negative emotion levels of university students were investigated.

The Self-Differentiation Scale (SDS) was used to measure the self-differentiation levels of the participants, the Rotter's Internal-External Locus of Control Scale (RIELCS) was used to measure their locus of control levels, the Altruism Scale (AS) was used to measure their altruism levels and lastly the Positive and Negative Emotion Scale (PNES) was used to measure their positive and negative emotion levels. Considering the multiple regression analysis performed for revealing how self-differentiation predicts the altruism, positive-negative emotions and internal locus of control, the sub-dimensions of sociability, benevolence and responsibility which are regarding family and constitute altruism were found to predict self-differentiation as statistically significant ($F = 3.460$, $R = .206$, $R^2 = .042$, $p < .01$). It was found that all dimensions of altruism

explained about 4% of the total variance related to the self-differentiation. Additionally, it was found that all sub-dimensions of positive and negative emotion predicted the self-differentiation as statistically significant ($F = 6.930$, $R = .206$, $R^2 = .042$, $p < .01$). It was determined that positive and negative emotions explained about 4% of the total variance related to self-differentiation.

When the sub-dimensions of the internal-external locus of control were examined, these sub-dimensions were found not to predict the self-differentiation ($F = 1.757$, $R = .196$, $R^2 = .038$, $p > .05$) statistically significant except the sub-dimensions of chance and interpersonal external control ($F = 6.930$, $R = .206$, $R^2 = .042$, $p < .01$). This finding indicated that the dependencies of university students to internal and external control foci did not have an effect on self-differentiation.

Findings, Discussion and Results

As a result of analyses, a positive but low level significant relationship was found between the self-differentiation and the altruism and positive and negative emotion levels in university students. In addition, it was found that all sub-dimensions of the altruism together with positive and negative emotion levels predicted the self-differentiation levels of university students. However, it was concluded that the dependencies of university students to internal and external control foci did not have any effect on the differentiation of self. It was seen that the internal-external locus of control did not explain the self-differentiation except for the sub-dimensions of chance and interpersonal external control. The significant relationship was found between the emotional reactivity and separation anxiety which is the sub-dimensions of self-differentiation, and it was observed that as the self-differentiation levels of female and male participants increased, the separation anxiety was decreased (Peleg and Yithzak, 2010). In another study, the low level of emotional reactivity and interruptions and the taking a high level of "I" position were found to predict emotional well-being (Skowron, Holmes, & Sabatelli, 2003).

Considering the results of the research, it can be said that as the altruistic behaviour levels of students increased, their levels of self-differentiation increased. In the literature, there are very few studies examining the relationship between self-differentiation and altruism. Staub (2003), in his study, handle altruism as a part of human nature, and stated that altruistic behaviours (such as caring and loving people etc.) were largely shaped by our later experiences. In addition, the study, conducted by Mert and Gülmez (2018) with 252 university students, supports the current research findings. Feldman Hall, Dalgleish, Evans & Mobbs, (2015), stated in their study that empathic tendencies support altruistic motivation and positive behaviours. In with the light of this information, it can be concluded that altruistic / self -sacrificing individuals, participated in the current study had strong levels of self-perception and self-differentiation.

As a result of analyses performed, it can be said that as the self- differentiation levels of the individuals increase, the dependence to chance and interpersonal external locus of control and the dependence to external locus of control about political and school success increase and that the dependence to external locus of control in interpersonal relations decreases. Since it was not found any study on self-differentiation and locus of control in the literature, the findings of the study could not be compared. The past experiences of the individuals, their relations with the environment and the quality of inter-family communication are effective on the internal and external locus of control. It can be said that supportive parental attitudes enhance the tendency of

internal locus of control when comparing to inconsistent and negatory parental attitudes (Tanrıdağ, 2000). Rotter's studies also indicated that internal and external locus of control could be learned and developed in social environment (Schultz and Schultz, 2007). Previous researches indicated that there is a negative relationship between the locus of control and the self-perception, helping and courtesy. It was found that the locus of control turns inward as the academic achievement level and the tendencies of helping and courtesy increase (Basim & Şeşen, 2006; Çetin, 2008; Erbaş, 2009). Furthermore, the locus of control was found to have a negative relationship with general and specific behavior, approach and avoidance, conflict resolution strategies, self-disclosure and emotional expression approaches (Hisli-Şahin, Basim and Çetin, 2009). As a result, it can be said that the research findings are in parallel with some of the studies in the literature, while it differs from others.

In addition, research findings show that as the self-differentiation levels of individuals increase, their negative emotions increase. As it was not found any study in literature which addresses the relationship between the self-differentiation level and the emotions, comparison could not be made. Even though, as a similar study, the research conducted by Karababa, Mert and Çetiner (2018) addresses the relationship between psychological well-being and self-differentiation level, the current research reveals the relationship between differentiation and negative emotions. Other findings of the study indicate that negative-positive emotions do not differ in accordance with the class level of students, the marital status of their parents and their educational level. It can be said that this result is in parallel with other studies in the literature (Özer and Tezer, 2008; Topal, 2011).

According to the studies on self-differentiation, as psychological development, psychological well-being, perceived stress, life satisfaction, adaptation to university, psychological health, psychological adaptation, social problem-solving skills, positive affection and social bonding and shame levels of individuals increase, their levels of self-differentiation increases concordantly. (Jenkins, Buboltz, Schwartz, and Johnson, 2005; Karababa et al., 2018; Skowron et al., 2009; Jung and Kim, 2015; adaptation (Skowron, Wester, and Azen, 2004; Sohrabi et al., 2013; Skowron, 2004; Sandage and Jankowski, 2010; Williamson, Sandage, and Lee, 2007).

The research asserts merely the effects of some variables on self-differentiation levels of university student. This is because, the sample of the study comprises only the students of Uşak University, and it is thought that making new studies with different sample groups will contribute to the literature. The concept of self-differentiation which has an important place in the family therapy theory is suggested to be examined with different variables. When the studies done on self-differentiation in literature is examined, it is seen that there are only few studies on this subject. Although this study is thought to make contribution to the literature, there is a need for new studies to make by using larger and different sample groups and various variables.